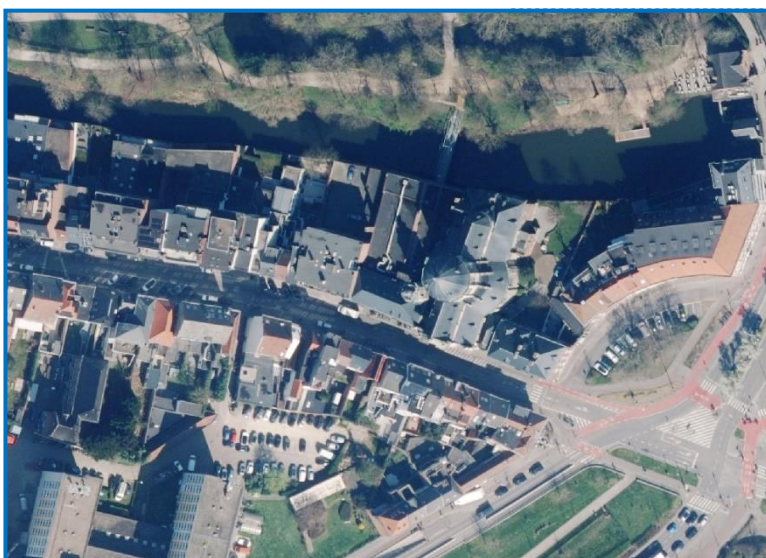

ARCHEOLOGIENOTA - PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

MECHELEN – HANSWIJKSTRAAT 57-61

A. DEVROE
DECEMBER 2025

COLOFON

Project

Archeologienota: Mechelen, Hanswijkstraat 57-61

Opdrachtnemer

Ondersteboven bv
Schaapsweg 106
3550 Heusden-Zolder
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2025 Ondersteboven bv

Ondersteboven bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het projectgebied ligt op het hoger gelegen, zuidoostelijke deel van Mechelen. Ten noorden kan men de Dijle onderscheiden en de lager gelegen vallei.

De aanwezigheid van vindplaatsen is sterk gerelateerd aan het natuurlijke landschap. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat steentijdvindplaatsen vaak voorkomen op de overgang van zeer nat naar droog. De locatie ten zuiden van de Dijle lijkt dan ook gunstig. Steentijdvindplaatsen kunnen hier dan ook niet uitgesloten worden. De bewaring ervan zal echter sterk samenhangen met eventuele latere verstoringen, maar evenzeer met eventuele erosieprocessen.

Met de introductie van de landbouw werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mens. De oudste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden die bovendien goed ontwaterd moesten zijn. De hoger gelegen zone kan dan ook als gunstig beschouwd worden. De aangetroffen sporen uit de IJzertijd en Romeinse periode zijn schaars maar wijzen wel op menselijke aanwezigheid tijdens deze periodes.

De oudste kern van Mechelen situeert zich ten westen van het projectgebied, binnen de eerste stadsomwalling. Hier zijn dan ook oudere restanten te verwachten. De Hanswijkstraat was reeds vanaf het begin een belangrijke handelsas en mogelijk ontstond langs deze straat dan ook al vrij snel bebouwing. De meeste bekende vondstlocaties in de omgeving dateren vooral uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Ook ter hoogte van het projectgebied is de verwachting voor sporen en vondsten uit de late middeleeuwen t.e.m. de nieuwe tijd groot. Op basis van de cartografische bronnen kan men stellen dat reeds minstens vanaf de 16de eeuw bebouwing aanwezig was aan de Hanswijkstraat. Op sommige kaarten lijkt ook aan de Dijle bebouwing aanwezig te zijn. Centraal waren vermoedelijk tuinen aanwezig waar zich de beerput en waterput bevonden. Vanaf de 17de eeuw ontstond de Hanswijkkerk en naastgelegen klooster. Ook het projectgebied lijkt minstens deels tot het klooster behoord te hebben. In de 19de eeuw werd dit kloosterdeel afgebroken en ontstonden er drie woningen. Hierna onderging het perceel nog enkele veranderingen. Dit kan besloten worden op basis van enkele foto's die tonen dat verbouwingen gebeurden tot de huidige toestand. De precieze impact van deze 20^e-eeuwse ingrepen is nog onduidelijk. Er wordt verwacht dat de 20^e-eeuwse activiteiten in enige mate grotere en kleinschalige verstoringen teweeg hebben gebracht. Zo toont de bouwaanvraag uit 1985 bijvoorbeeld aan dat aan de Dijlezijde garages werden afgebroken waarbij de verharding vernieuwd werd. Op basis van het Digitaal Hoogtemodel en de situatie ter plaatse kan gesteld worden dat het perceel opgehoogd werd.

Aan de overzijde van de Dijle werd bij een onderzoek een 13de-eeuwse keermuur en beschoeiing van de Dijle aangetroffen. Dergelijke restanten kunnen hier ook verwacht worden. De nabijheid van de Dijle maakte deze locatie interessant voor artisanale activiteiten, hoewel niet met zekerheid gesteld kan worden dat deze hier plaats vonden. Ten tijde van het klooster lijkt aan de Dijle een tuinzone aanwezig te zijn geweest.

Ter hoogte van het projectgebied zal het bestaande gebouw aan de straatzijde volledig verbouwd worden en zal de achterliggende garage afgebroken worden om plaats te maken voor een nieuwbouw met ten westen ervan een tuinzone en verharding. Bij de verbouwing aan de straatzijde zullen geen bijkomende ingrepen gebeuren. Enkel de liftput zal verdiept worden, maar het gaat hierbij slechts om 2 m².

De garage achteraan zal afgebroken worden en de verharding verwijderd. De nieuwbouw en nieuwe verharding zal min of meer op hetzelfde peil worden geplaatst waardoor men rekening dient te houden met een bijkomende ingreep van ca. 20 cm met ter hoogte van de funderingszolen een bijkomende ingreep van ca. 80 cm. Zeker in een stadscontext zijn verschillende archeologische niveaus aanwezig en zijn de bovenste lagen soms van vrij recente aard (bvb terrein t.h.v. Hof van Egmont was tot ca. 80 cm verstoord; ID211385). Bij een opgraving aan de Lange Nieuwstraat (ID1779) bevond het eerste vlak

zich op ca. 45 cm onder het maaiveld. Bij een bodemingreep van 20 cm is de kans dus groot dat men nog niet op het archeologisch interessant niveau zit, evenzeer zouden eventueel aanwezige sporen niet verder onderzocht kunnen worden (behoud *in situ*) en blijft de kenniswinst zeer beperkt. Enkel ter hoogte van de funderingssokkels zou men hoogstwaarschijnlijk het archeologisch niveau raken, maar zou men een zeer versnipperd beeld krijgen. Bovendien lijkt het er ook op dat het terrein opgehoogd werd waardoor de bodemingrepen binnen deze ophoging lijken te vallen (ophoging van ca. 1,6-2 m). Ook de micropalen die geboord zullen worden zullen voor een kleine bijkomende ingreep zorgen. Bijkomend onderzoek lijkt hier dan ook niet nuttig ter hoogte van deze zone.

Ter hoogte van de verschillende putten worden wel diepere bodemingrepen voorzien. Het gaat uiteindelijk om vrij beperkte oppervlaktes (ca. 66 m² ter hoogte van de bestaande inrit, ca. 36 m² ter hoogte van de 4 parkeerplaatsen) waar diepere verstoringen worden voorzien. Ter hoogte van de inrit zijn reeds putten aanwezig en deze zullen vervangen worden. Er zal hierbij geen diepere ingreep gebeuren, wel zullen de putten breder zijn. Het plaatsen van de oude putten zal reeds voor een verstoring gezorgd hebben, evenals het plaatsen van de kelder ten oosten van de inrit. De bijkomende bodemingrepen worden dan ook als minimaal beschouwd en zouden een zeer versnipperd beeld geven. Bijkomend onderzoek lijkt hier dan ook niet nuttig. Enkel de putten ter hoogte van de 4 parkeerplaatsen zorgen vermoedelijk voor een nieuwe bodemingreep, afhankelijk van de aanwezige ophoging en de diepte van het archeologisch niveau. Op het plan uit 1985 blijkt bovendien dat reeds nutsleidingen aanwezig zijn onder de koer en er dus reeds een deel verstoring aanwezig is. Eventueel onderzoek zou een beperkt beeld geven dat niet echt te vatten is binnen het geheel dat niet onderzocht wordt. Gezien de beperkte oppervlakte (36 m²) en hiermee gepaard gaande beperkte kenniswinst lijkt bijkomend onderzoek niet nuttig.

Ter hoogte van de nieuwe tuinzone gaat men niet dieper als de bestaande verharding die uitgebroken zal worden. Bovendien werd deze verharding in 1985 al eens vernieuwd en gebeurde dus reeds een gelijkaardige verstoring. Bijkomend onderzoek is dan ook niet nuttig.

Algemeen kan men dus stellen dat, ondanks het hoog potentieel op archeologische sporen en vondsten, de geplande bodemingrepen te beperkt en lokaal zijn om echte kenniswinst op te leveren. Er wordt dan ook geen bijkomend onderzoek geadviseerd.